

Rømt oppdrettslaks - status og tiltak

Olav Moberg

Seniorrådgiver
Strategisk Akvakulturseksjon
Fiskeridirektoratet

Forvaltning av laksen

Akvakulturloven

§ 1. *Formål*

Loven skal fremme akvakulturnæringens lønnsomhet og konkurransekraft innenfor rammene av en bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskaping på kysten.

§ 10. *Miljønorm*

Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte.

Forvaltning av laksen

Villaksnormen

Artikkel 1.

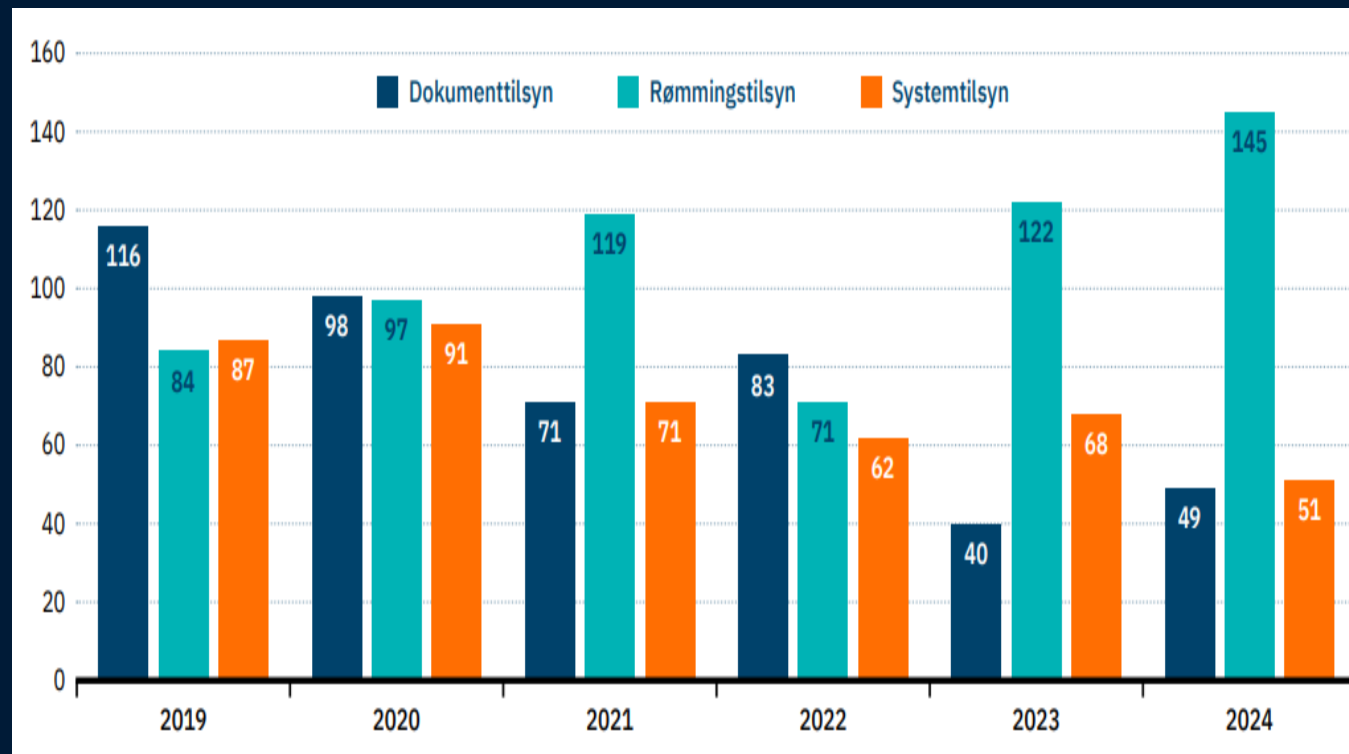
Formål og virkeområde

Formålet med denne normen er å bidra til at viltlevende bestander av atlantisk laks ivaretas og gjenoppbygges til en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innenfor arten og utnytter laksens produksjons- og høstingsmuligheter.

Normen er retningsgivende for myndighetenes forvaltning og skal klargjøre hva som er god kvalitet for villaks og dermed gi myndighetene et best mulig grunnlag for forvaltningen av bestandene og faktorene som påvirker bestandene av atlantisk laks.

Oppfølging rømmingshendelser

- Oppdretter har meldeplikt ved rømming eller mistanke om rømming av fisk:
 - ✓ skjema Min side
- Eget team / gruppe følger opp med tilsyn:
 - ✓ Årsak til hendelsen
 - ✓ Er det avvik knyttet til etterlevelse av regelverket

Håndtere effekter - avbøtende tiltak

	GJENFANGST I SJØ	GJENFANGST I VASSDRAG	AKTØR
RAPPORTERTE RØMMINGSHENDELSER	Pliktig gjenfangst i 500-sonen sjø, virksomheten selv	Pålegg om miljøovervåking og uttak i vassdrag: vurdering, varsel, samråd med Statsforvalteren, skriftlig vedtak fra Fiskdir, (Strategisk akvakulturseksjon), utarbeidelse av plan for arb., evt klagebehandling, skriftlig sluttrapport.	Virksomhet Innleid kompetanse feltarbeid Fiskdir Statsforvalteren
	Utvidet gjenfangst i sjø etter pålegg fra Fiskdir (Seksjon for akvakulturtilsyn og veiledning), i samråd med Statsforvalteren		Virksomhet Innleid fiskefartøy Fiskdir Statsforvalteren
ANNEN FOREKOMST AV RØMT OPPDRETTSLAKS		Utfiskingsforskriften: næringen betaler avgift til en sammenslutning (OURO) som planlegger tiltak i vassdrag	Næringen gjennom OURO Innleid kompetanse feltarbeid
		Fiskdir rammeavtaler: Uttak ifm med telling av laksebestander	Fiskdir Innleid kompetanse feltarbeid
		Fiskdir rammeavtaler: Miljøundersøkelser og uttak ifm urapporterte hendelser	Fiskdir Innleid kompetanse feltarbeid
		Fiskdir rammeavtaler: Miljøundersøkelser og uttak i andre situasjoner når vi ser det nødvendig	Fiskdir Innleid kompetanse feltarbeid
	Sportsfiske	Frivillig innsats: Uttak som utføres av elveeierlag, lokale fiskeforeninger ol	Elveeierlag, lokale fiskeforeninger ol

Pålegg om utvidet gjenfangst i sjø & tiltak i vassdrag

Vurderes på bakgrunn av:

- Art
- Fiskestørrelse
- Årstid
- Har det strengt tatt rømt fisk, eller ikke?
- Rømmingsomfang (*)

Foto: Skandinavisk Naturovervåking

Rømming kjent kilde

Forvaltningsloven

- Varsling om pålegg
- Påleggene må baseres på mest mulig fakta, og må begrunnes ikke minst med tanke på påleggets omfang
- Forholdsmessighet
- Planlegging og gjennomføring

Pålegg om miljøovervåking og gjenfangst i vassdrag 2025

Fylke	Hvem/hvor	Art	Snittvekt kg	Antall rømte	Antall rømte: Selskapets rapporterte tall Min side	Antall vassdrag
Nordland 2024	Mowi ASA, Glomfjord III	Laks	115 g	65 000	65 000	4 (2025-26)
Troms 2024	Arctic O F, Fellesholmen	Laks	2 kg	42 000?	0	11 (2025)
Troms 2025	Mowi S N, Storvika V	Laks	5,5	27 800	ikke rapportert	20
Finnmark 2025	Cermaq N, Rypefjord	Laks	6-7 kg	ca 800	800	6
Trøndelag 2025	Mowi S N, Kåholmen	Laks	3,5 kg	?	ikke rapportert	10
					SUM inkl overlapp:	51

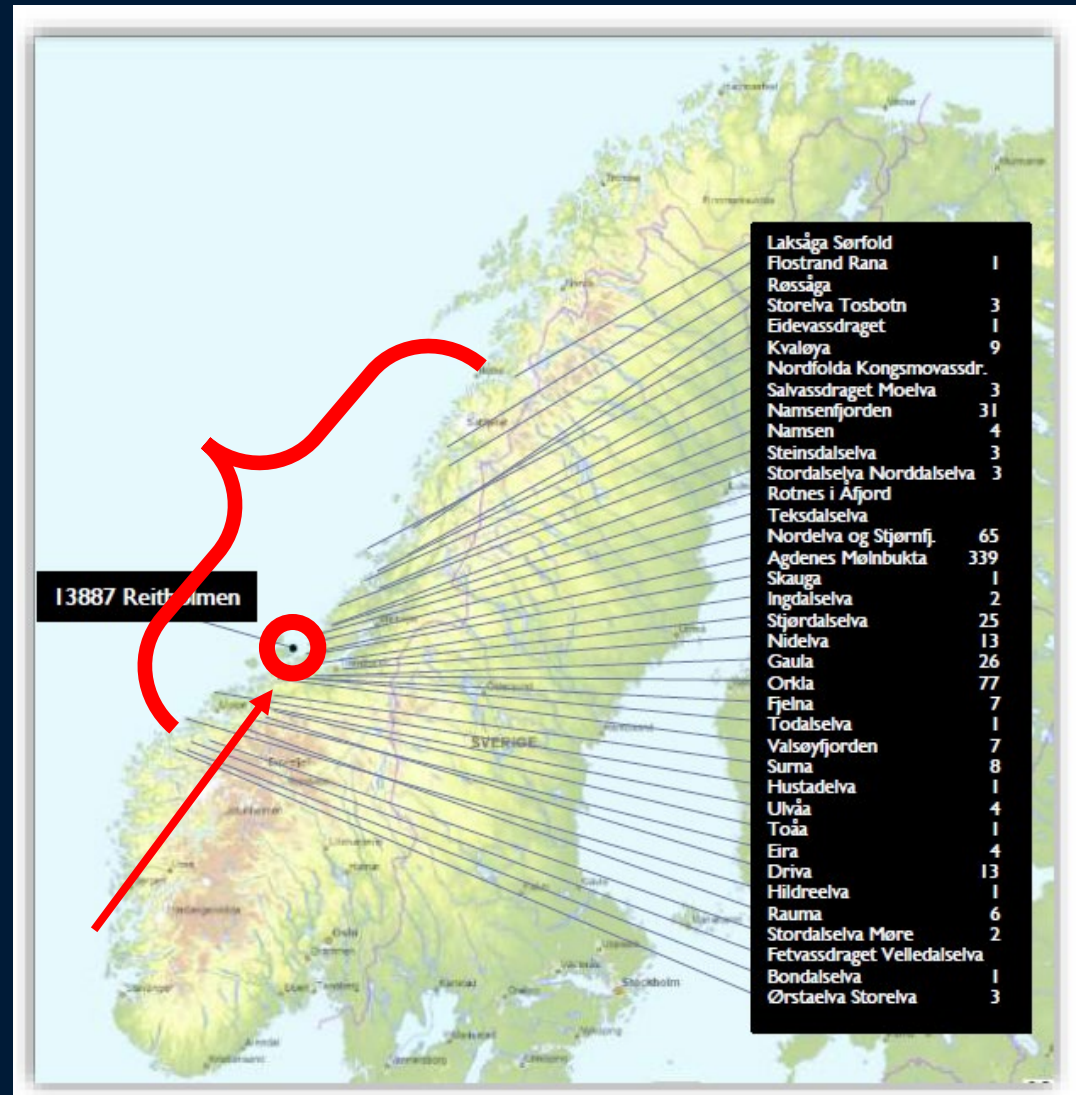
Bestilling av andre tiltak i vassdrag i 2025

- Sunnhordland: stor oppdrettslaks ved Høylandssundet Kvinnherad, fire vassdrag
- Vestvågøy Nordland: tips om større forekomster av ca 2 kg oppdrettslaks i området Nappstraumen - Offersøystraumen – Austnesfjorden i etterkant av rømming ved Isqueen, lok Gamskjæran. Tre vassdrag, munningsundersøkelser.
- Sørlege Nordland: forekomster i Tosenfjorden – Velfjorden – Visten. Åtte vassdrag.
- El-fiske ved settefiskanlegg 2024-2025, Rogaland og Vestland

Omfang og avgrensing

- Reitholmen
 - 8600 fisk
- Spredning...
- «influensområde...»

Fastsette rømmingsomfang

- Problemstillingen er tatt opp på toppledermøte AquaNor i 2021, 2023 og 2025
- Fulgt opp med brev til alle virksomhetene og veiledning på våre nettsider

Utgangspunktet for beregningen er det rapporterte antallet fisk i enheten før hendelsen skjedde. Rømmingstallet er avviket mellom tellingen og det rapporterte antallet fisk i enheten, etter at død fisk i det aktuelle tidsrommet er trukket fra. Det legges til grunn at

Fiskeridirektoratet | 125 år

Yrkesfiske

Akvakultur

Areal og miljø

Fritidsfiske

Turistfiske

Fiskeridirektoratet / Akvakultur / Drift og tilsyn / Rømming / Hvordan beregne rømmingsomfang

Å beregne rømmingsomfang etter telling

Det er virksomhetene sitt ansvar å til enhver tid ha kontroll over antall fisk og å rapportere dette månedlig til direktoratet.

Det legges til grunn at alle fiskegrupper telles ved utsett til den enkelte enhet og ved flytting mellom enheter.

Utgangspunktet for beregningen er det rapporterte antallet fisk i enheten før hendelsen skjedde. Rømmingstallet er avviket mellom tellingen og det rapporterte antallet fisk i enheten, etter at død fisk i det aktuelle tidsrommet er trukket fra. Det legges til grunn at virksomheten har rapportert korrekt antall død fisk i den månedlige rapporteringen.

Virksomheten må gjennomføre tellingen i tråd med brukerhåndboken eller veiledningen fra produsenten av tellesystemet, for å sikre et nøyaktig resultat.

urnalført, eller det er andre grunner til å tvile
må gjøres på nytt. Det kan også være et
s flytting eller splitting av enheter kan ha
ømmingen. Alle vurderinger og beregninger
e.
et.

Antall rømte fisk

- Antall rømte laks innrapportert per i dag for 2025 = 1007 stk
- Åpenbart feil i sanntid
- Høy usikkerhet knyttet til oppsummerte tall når hendelsene er ferdig innrapportert

Om dataene - rømmingshendelser

Les mer om dataene for rømmingshendelser.

Hendelser

Det er virksomhetenes ansvar å oppdage og rapportere om rømming eller mistanke om rømming. Rapporteringen til Fiskeridirektoratet skal gjøres elektronisk via rapporteringsløsningen «Min side». Rapporterte hendelser publiseres hver dag klokken 19:00 på våre nettsider. Virksomheten fyller selv ut hvilken art saken gjelder, diverse informasjon om hendelsen, samt et overslag på hvor mye fisk de tror kan ha rømt. Rømmingsoverslaget oppgis i intervaller. Informasjon om hendelsen brukes som grunnlag for tilsyn og annen oppfølging.

Fiskeridirektoratet erfarer at det hvert år er forekomster av rømt fisk som ikke kan knyttes til en rapportert hendelse. Dette blir normalt avdekket gjennom tips fra publikum om fangster av rømt fisk. Det er derfor grunn til å tro at antall hendelser er noe høyere enn det som blir innrapportert.

Gjenfangst

Virksomheten kan også melde inn gjenfangst via Min side. Dette omfatter både selskapets egen fangst og egen fisk de har tatt imot som er fisket av andre. Gjenfangsten publiseres i rømmingsstatistikken under fanen «Alle hendelser» når den er avsluttet. Fangst som tas i vassdrag blir normalt ikke rapportert via Min side, men i en egen skriftlig rapport som legges ut under «[Rapporter](#)».

Rømmingsomfang

Virksomheten skal sende inn endelig rømmingstall når det er klart. Tidspunktet for dette varierer, fra få dager etter hendelsen til ca et år etter, avhengig av slaktetidspunkt og opptellinger i driftsfasen. Kolonnen for rømmingstall vil stå åpen inntil virksomheten har sendt inn sitt tall.

Det er utfordringer knyttet til fastsetting av antall rømte fisk, og tallene er derfor beheftet med usikkerhet. I mange saker blir rømmingstallet fastsatt utfra en subjektiv vurdering. I saker med større rømmingspotensial blir det normalt foretatt telling, men det er utfordringer med å få et

Fastsette rømmingstall, vanlige utfordringer

- Manglende kontroll fra utsett i sjø
- Feilmarginer på tellerne i brønnbåt
 - ✓ Høye feilmarginer, forskjeller brønnbåter, fiskestr
 - ✓ Selskap vil ikke stole på resultatet dersom det ligger i avviksimtervallet
- Opptelling viser pluss i beholdningen
- Ingen telling, men subjektive og udokumenterte vurderinger
- Selskap sender inn rømmingstall = gjenfangsttallet
- Manko forklares som «uregistrert svinn», høy dødelighet, predator har spist fisk ol
- Forsinkelser i innsending

Hvordan bedre antallskontrollen?

- Forslag om krav til antallskontroll og tellenøyaktighet i forskrift (levert før Meld. St. 24)
 - ✓ Antall fisk skal til enhver tid kunne angis med en nøyaktighet på +/- 1 %
- Maskin-til-maskin rapportering

NRK Nyheter Sport Kultur Humor Distrikt Mer Logg på Søk

Vestland Snakk med oss Vestlandsrevyen Vestland i dag God morgen Sogn og Fjordane God morgen Hordaland

Fiskeridirektoratet foreslår nytt krav: Vil ha slutt på unøyaktige fisketal

Fiskeridirektøren vil ha krav om at oppdrettsnæringa skal vite kor mykje fisk som står i oppdrettsmerdane til ei kvar tid.

[Sunniva Knutsen](#)
Journalist

[Per Kristian Grimeland](#)
Journalist

Publisert 30. jan. 2024 kl. 16:45
Oppdatert 30. jan. 2024 kl. 17:15

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

VIL STRAMME INN: Fiskeridirektøren vil ha meir nøyaktige tal frå oppdrettsnæringa.
FOTO: KVARØY Fiskeoppdrett / JANITA ZENTENO

Talet på fisk som svømmer i merdane ved oppdrettsanlegga er ikkje nøyaktige nok, meiner fiskeridirektør Frank Bakke-Jensen.

Han foreslår eit nytt krav om meir nøyaktig teljing og kontroll av oppdrettsfisk.

Ein ny [rapport](#) syner at allereie ved utsetting av fisk

Hvordan bedre antallskontrollen?

- Felles bestilling FHF og Fiskeridirektoratet
- Presisjon ved telling av laks (PRESAL), Sintef 2023
- Peker på:
 - Fiskerate under telling
 - Mangelfull kalibrering
 - Mangelfullt vedlikehold av linser
 - Bobler og objekter
 - Estimering av dødelighet
 - Splitting av fiskegrupper etter vaksinerings

Virkemidler, oppsummert

Uttak av rømt oppdrettsfisk

- Forskrift om felles ansvar for utfisking mv av rømt oppdrettsfisk
- Pålegg til selskap etter rømming
- Fiskeridirektoratets egne uttak

Inkl uttak i forbindelse med annet arbeid i vassdrag, og ikke omfattet av andre prosjekter (rammeavtaler)

Overvåking av innslag av rømt oppdrettsfisk

- Nasjonalt overvåkingsprogram rømt oppdrettslaks i vassdrag (Havforskningsinstituttet)

140 vassdrag i 2014

218 vassdrag i 2020

178 vassdrag i 2021

165 Vassdrag i 2024

Så hvor står vi?

- Beregninger for perioden 2016-2020 viser at av vassdrag som har inngått i Overvåkingsprogrammet har:

14 prosent av vassdrag med høye innslag av rømt oppdrettsfisk

OG

37 prosent av vassdrag med middels innslag

ikke har fått utført nødvendige tiltak for å nå miljømålene i kvalitetsnormen og vannforskriften.

•Fiskeridirektoratet trenger tips:

- Fiskeridirektoratet trenger tips:
- FiskeriDirs tipsløsning

 Fiskeridirektoratet

Tips Fiskeridirektoratet

1 Informasjon

2 Hva vil du tipse om?

3 Din kontaktinformasjon

4 Sjekk svarene dine

Tips oss

Takk for at du ønsker å tipse oss.
For å gå videre, må du bekrefte at du har lest og forstått hvordan vi behandler personopplysningene dine.

Du kan velge å være anonym når du sender inn tipset ditt. Dette velger du senere i skjemaet. Husk at hvis du vil være anonym, må du ikke gi opplysninger som kan identifisere deg.

Vi lagrer skjemaet ditt for deg mens du fyller inn. Hvis du avbryter innsendingen, blir opplysningene du har lagt inn slettet.

☐ Jeg bekrefter at jeg har lest og forstått

Neste

Avbryt

